

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра філософії, соціології та політології

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою
(пост. п. від «30» 11 2023 р.)

Ректор

Анатолій МАЗАРАКІ

РОБОЧА ПРОГРАМА

підготовки до кваліфікаційного екзамену

освітній ступінь	бакалавр	/	bachelor
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	/	Social and behavioural sciences
спеціальність	052 Політологія	/	Political science
спеціалізація	Політологія міжнародних відносин	/	Political science of international relations

Київ 2023

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ
заборонено**

Автори: А. М. Міщенко, канд. політ. наук., доцент
Г. Ю. Воробйова, канд. політ. наук, доцент.

Рецензенти: к.політ наук, Сличинська А.Б.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
кваліфікаційного екзамену**

освітній ступінь	Бакалавр
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність	052 Політологія
освітня програма	Політологія міжнародних відносин

Автори: А. М. Міщенко, канд. політ. наук., доцент
Г. Ю. Воробйова, канд. політ. наук, доцент.

ВСТУП

Робочу програму кваліфікаційного екзамену розроблено відповідно до Програми кваліфікаційного екзамену в межах виконання освітньої програми підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр», галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 052 «Політологія», освітньої програми «Політологія міжнародних відносин».

Робоча програма кваліфікаційного екзамену складається з розділів:

- Розділ 1. Мета, завдання та місце кваліфікаційного екзамену в структурі освітньої програми.
- Розділ 2. План підготовки студентів до кваліфікаційного екзамену за видами навчальної роботи.
- Розділ 3. Тематика та зміст лекційних, практичних занять, самостійної роботи студентів.
- Розділ 4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми, що виносяться на кваліфікаційний екзамен.
- Розділ 5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми.
- Розділ 6. Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання.

РОЗДІЛ 1.

МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА МІСЦЕ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ В СТРУКТУРІ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Метою робочої програми кваліфікаційного екзамену є забезпечення студентів необхідною інформацією про структуру і зміст кваліфікаційного екзамену, а також створення належних умов для оцінювання знань студентів, здобутих ними під час навчання.

Для досягнення цієї мети у процесі підготовки до кваліфікаційного екзамену передбачається вирішення таких завдань:

- з'ясувати сутність політики на місцевому, регіональному та міжнародному рівнях, форми реалізації міжнародних політичних зв'язків, їх еволюцію, чинники розвитку;

- уміти творчо аналізувати стан та тенденції розвитку глобальної системи міжнародних політичних відносин в новітню добу, визначати проблеми й перспективи їх розвитку;
- набути навичок аналізування функціональної та інституціональної структури міжнародної політики з урахуванням національних особливостей;
- оволодіти методами та інструментарієм аналізу маркетингового міжнародного та національного політичних середовищ;
- вивчити особливості розробки та реалізації державної політики;
- знати механізми та особливості регулювання міжнародних політичних конфліктів;
- аналізувати складові ресурсного потенціалу регіонального політичного лідерства та його ролі у побудові політичної еліти;
- засвоїти теоретичні засади політичної діяльності України, її форми та види, суб'єкти і рівні;
- засвоєння основних показників, що застосовуються для аналізу політичних виборів;
- оволодіти принципами та інструментами регулювання політичних конфліктів на національному рівні;
- уміти творчо аналізувати проблеми й перспективи участі України в сучасних глобалізаційних процесах;
- використання здобутих знань для розуміння наслідків участі України в глобальному міжнародному політичному співробітництві.
- для використання здобутих теоретичних знань у практичній діяльності.

У структурно-логічній схемі підготовки бакалаврів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 052 «Політологія», освітньої програми «Політологія міжнародних відносин», кваліфікаційний екзамен є заключною складовою підготовки фахівців. Його базою є теоретичні та практичні знання з таких навчальних дисциплін як «Історія політичних вчень», «Загальна теорія політики», «Теорія міжнародних відносин», «Політичні режими та системи країн світу», «Національні інтереси у світовій економіці та геополітиці».

Кваліфікаційний екзамен засвідчує ступінь відповідної сформованості компетентностей у студентів, передбачених освітньою програмою.

РОЗДІЛ 2.

ПЛАН ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційний екзамен відтворює основні напрями, складові та завдання, інтегруючи такі дисципліни:

1. Історія політичних вчень.
2. Загальна теорія політики.
3. Політичні інститути і процеси.
4. Теорія міжнародних відносин.
5. Національні інтереси у світовій економіці та геополітиці.

Екзаменаційні білети містять завдання з зазначених дисциплін та мають таку структуру: 25 тестових завдань по 1 балу за кожен правильну відповідь (тестування в системі Moodle), два теоретичні питання – по 20 балів, тести відкритого типу (визначення категорії) – 5 балів, практичне завдання (розрахунково-аналітична задача) – 30 балів.

Таблиця 1.

Види навчальної роботи	Кількість годин
Аудиторні заняття, в тому числі	24
- лекції з дисциплін:	12
Історія політичних вчень	4
Загальна теорія політики	2
Політичні інститути та процеси	2
Теорія міжнародних відносин	2
Національні інтереси у світовій економіці та геополітиці	2
- практичні заняття з дисциплін:	12
Історія політичних вчень	4
Загальна теорія політики	2
Політичні інститути та процеси	2
Теорія міжнародних відносин	2
Національні інтереси у світовій економіці та геополітиці	2

Самостійна робота студентів з дисциплін:	66
Історія політичних вчень	14
Загальна теорія політики	12
Політичні інститути та процеси	12
Теорія міжнародних відносин	14
Національні інтереси у світовій економіці та геополітиці	14
Всього годин/кредитів	90/3

РОЗДІЛ 3.
ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ,
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Таблиця 2.

№	Вид навчальної роботи і короткий зміст	Годин и	Шифр кафедри
	2	3	4
Лекції			

1.1	<p style="text-align: center;"><i>«Теорія політичних вчень»</i></p> <p>Політичні вчення в період Стародавнього Сходу. Політичні вчення в Давньому Китаї (Лао-Цзи, Конфуцій, Шан Ян, Мо-Цзи). Політичні вчення в Давній Індії (“Закони Ману”, “Артхашастра”). Політичні вчення в добу Античності. Політичні вчення в Давній Греції (Платон, Арістотель). Політичні вчення в Давньому Римі (Цицерон, Марк Аврелій)</p> <p>Політична думка за доби Відродження та Нового часу. Політичні вчення епохи Реформації. Соціально-політична і культурно-релігійна складова Реформації: основні ідеї та політичні течії. М. Лютер, Т. Мюнцер, Ж. Кальвін. Ж. Боден про суверенітет державної влади та форми держави. Проєкти раціоналізації суспільного життя в теоріях утопічного соціалізму: Т. Мор, Т. Кампанелла. Теорії «суспільного договору» Т. Гоббса. Теорії «суспільного договору» Дж. Локка. Загальна характеристика політичних вчень доби Просвітництва у Франції. Державницькі концепції Ж.Ж. Руссо. Теорія поділу влади у творчості Ш. Монтеск’є, Дж. Медісона. Еволюція суспільно-політичних поглядів Ф. Вольтера на форму державного устрою: від конституційної монархії до республіки. Північноамериканська політична думка доби Просвітництва. Формування основних напрямів політичної ідеології американського суспільства в період боротьби за незалежність. Теорія федералізму О. Гамільтона. Ліберальний демократизм Т.Джефферсона. Європейська політична думка у ХІХ ст. Політичні ідеї А. Шопенгауера, А. Токвіля., І. Бентама, І. Канта. Політичне вчення про “дух” та “державу” Гегеля. Політична думка в Україні. Політико</p>	4	63
-----	---	---	----

1.2	<p style="text-align: center;"><i>«Загальна теорія політики»</i></p> <p>Поняття, види та функції політики. Поняття політики, види політики, суб'єкти та функції політики. Соціальні, інституціональні та функціональні суб'єкти політики. Функції політики: управління, інтеграції, визначення цілей, соціалізації. Політична влада як суспільне явище. Поняття, види і концепції влади (реляціоністська, телеологічна, системна, біхевіористська). Підходи до пояснення природи влади (біологічний, антропологічний, політологічний). Ознаки політичної влади (нормативність, публічність, моноцентризм, засоби стримувань та противаг, легальність, легітимність (традиційна, раціонально-легальна, харизматична). Функції політичної влади (інтегративна, регулятивна, мотиваційна, консолідуюча, стабілізаційна). Ресурси політичної влади. Механізми реалізації політичної влади. Політична система суспільства. Поняття політичної системи суспільства. Структура політичної системи (інституціональна, нормативна, функціональна, комунікаційна, духовно-ідеологічна підсистеми). Функції політичної системи (політичного цілепокладання, владно-політична інтеграція суспільства, регулятивна). Концепції політичної системи (Д.Істон, Г.Алмонд). Політична система сучасної України. Політичні ідеології. Політична ідеологія лібералізму, класичний лібералізм, неолібералізм, політична ідеологія консерватизму, неоконсерватизм, політична ідеологія націонал-соціалізму, політична ідеологія націоналізму. Політичні еліти та політичне лідерство. Поняття та функції політичних еліт, концепції та типології</p>	2	63
-----	--	---	----

1.3	<p style="text-align: center;"><i>«Теорія міжнародних відносин»</i></p> <p>Теоретичні основа міжнародних відносин Об'єкт, предмет, функції теорії міжнародних відносин. Основні підходи до визначення поняття “теорія міжнародних відносин”. Структура та функції теорії міжнародних відносин. Співвідношення понять “міжнародні відносини”, “міжнародна політика”, “світова політика”. Ознаки та принципи міжнародних відносин. Типи та рівні міжнародних відносин. Суб'єкти міжнародних відносин. Основні підходи до поняття та типології суб'єктів міжнародних відносин. Держава як суб'єкт міжнародних відносин. Міжнародні урядові організації як суб'єкт міжнародних відносин.</p> <p>Транснаціональні корпорації як суб'єкт міжнародних відносин. Індивіди як суб'єкт міжнародних відносин. Системи міжнародних відносин. Поняття, ознаки, структура міжнародної системи. Основні підходи до типології міжнародних систем. Типи міжнародних систем за М.Капланом, Е.Луардом, Е.Чемпелем. Мультиполярні, біполярні, уніполярні міжнародні системи.</p> <p>Історичні типи міжнародних систем: Вестфальська, Віденська, Версальсько-Вашингтонська, Ялтинсько-Потсдамська.</p> <p>Основні теорія міжнародних відносин. Політичний ідеалізм у теорії міжнародних відносин (В.Вільсон, У.Ліппман). Політичний реалізм (Г.Моргентау, Дж.Кеннан). Центристський напрям (У.Ростоу). Ультраконсервативний напрям (Р.Страус-Хюпе). Лібералізм у теорії міжнародних відносин (Дж.Най-молодший, Р. Кохейн). Модернізм у теорії міжнародних відносин. Теорії конфлікту. Теорії міжнародної</p>	2	21
-----	--	---	----

1.4	<p><i>«Національні інтереси у світовій економіці та геополітиці»</i></p> <p>Геополітика та геостратегія. Теоретичні основи геополітики. Основні поняття та підходи до визначення понять “географічний чинник” та “геополітика”. Структура, функції та особливості геополітики. Геостратегічні та геополітичні регіони, геополітичні вісі, геополітичні поля та опорні точки. Основні закони геополітики. Парадигми геополітики</p> <p>Дуалістична парадигма геополітики.</p> <p>Гео економічна парадигма геополітики.</p> <p>Цивілізаційна парадигма геополітики.</p> <p>Циклічна парадигма геополітики. Теоретична школа геополітики. Німецька школа геополітики (Ф.Ратцель, Р.Челлен, К.Хаусхофер, К.Шмідт). Англо-американська школа геополітики (Г.Маккіндер, А.Мехен, Н.Спайкмен, З.Бжезінський, Ф.Фукуяма, С.Гантінгтон). Українська школа геополітики (С.Рудинський, Ю. Липа). Геостратегія. Поняття, типологія та ознаки геостратегії. Структурні елементи геостратегії держави. Міжнародний порядок. Поняття та основні категорії міжнародного порядку. Міжнародний порядок. Світовий порядок. Глобальний порядок. Моделі та типології міжнародного порядку. Різновиди міжнародного порядку. Міжнародні інтеграційні процеси.</p>	2	61
-----	--	---	----

1.5	<p><i>«Політичні системи та режими країн світу»</i></p> <p>Політична система та політичний режим: сутність, структура та функції. Типологія політичних систем та режимів. Сутність та причини виникнення тоталітаризму. Авторитарний політичний режим. Демократія як політичний режим. Трансформація політичних режимів. Форми правління у контексті глобалізації</p> <p>Політична система США. Політична система Канади. Вестмінстерська демократія Великої Британії. Політична система Франції – країни трьох революцій</p> <p>Федеративна республіка Німеччина: демократія, корпоративізм, федералізм.</p> <p>Еволюція політичних систем учасників СНД: компаративний аналіз. Протиріччя процесу модернізації у сучасній Росії</p> <p>Основні напрямки, особливості та проблеми розвитку політичної системи України.</p> <p>Політичні системи і політичний розвиток держав Східної та Південно-Східної Азії.</p> <p>Становлення та розвиток політичних систем країн Південної Азії. Політичні системи та тенденції політичного розвитку країн Близького Сходу. Формування і еволюція політичних систем країн Тропічної та Південної Африки. Політичні системи республік Латинської Америки: теорія та практика.</p>	2	61
Практичні заняття			

2.1	<p style="text-align: center;"><i>«Теорія політичних вчень»</i></p> <p>Поняття, структура, функції історії політичних вчень. Політико-міфологічні уявлення Стародавнього Єгипту. Політико-міфологічні уявлення Вавилону. Формування науки про політику в рамках античної філософії. Логічне обґрунтування політики в працях Платона та Арістотеля. Становлення політичного життя Стародавньому Римі. Політична концепція Цицерона. Теорія розподілу церковної та державної влади Августина Аврелія. Фома Аквінський про природні причини походження, сутність і форми держави; форми державного правління. Загальна характеристика теорії природного права. Політичне вчення Г. Гроція. Особливості його теорії природного права. Погляди Б. Спінози на походження, суть і завдання держави. Соціально-політична і культурно-релігійна складова Реформації: основні ідеї та політичні течії. М. Лютер, Т. Мюнцер, Ж. Кальвін. Ж. Боден про суверенітет державної влади та форми держави. Проекти раціоналізації суспільного життя в теоріях утопічного соціалізму: Т. Мор, Т. Кампанелла. Ідея єдності руських земель і припинення міжусобної боротьби («Слово о полку Ігоревім»). «Слово про закон і благодать» митрополита Іларіона. «Повість временних літ» літописця Нестора. «Руська правда» Ярослава Мудрого. «Повчання дітям Володимира Мономаха.</p>	4	63
-----	--	---	----

2.2	<p style="text-align: center;"><i>«Загальна теорія політики»</i></p> <p>Політика та політологія: понятійно-категоріальний апарат. Політологія як самостійна наукова дисципліна. Політична влада та її носії. Політична еліта та політична влада. Політичне лідерство. Політична опозиція. Поняття і структура політичної системи.</p> <p>Основні типології політичних систем. Держава в політичній системі суспільства. Громадянське суспільство і держава. ЗМІ в політичній системі. Політичні партії в політичній системі суспільства. Духовні основи політики. Політичні ідеології</p> <p>Політична культура. Політична свідомість. Політичний процес та особа в ньому. Політична поведінка та політична діяльність. Політичні рішення: сутність, технології прийняття і впровадження Групи інтересів у політичному процесі. Політичні конфлікти в суспільно-політичному житті.</p>	2	63
-----	--	---	----

2.3	<p style="text-align: center;"><i>«Теорія міжнародних відносин»</i></p> <p>Зміст понять «суб'єкт», «агент», «актор», «учасник» міжнародних відносин. Держава як основний міжнародний актор. Міжурядові і неурядові організації, їх класифікація і основні функції в міжнародних відносинах. Особливості міжнародної ролі транснаціональних корпорацій, національно-визвольних рухів, терористичних організацій як учасників міжнародних відносин. Теоретичний і конкретно-політичний статус індивіда як міжнародного актора. Основні тенденції міжнародних відносин щодо перерозподілу ролей й взаємодії міжнародних акторів. Поняття та сутність інтересів суб'єктів міжнародних відносин. Потреби, інтереси, мотиви, цілі. Класові, державні та національні інтереси, їх роль та значення у міжнародних відносинах. Співвідношення національного та інтернаціонального у зовнішній політиці країн. Концепція «національного інтересу» у міжнародних відносинах. Класифікація інтересів суб'єктів у міжнародних відносинах. Ієрархія міжнародних інтересів. Спектри міжнародних інтересів.</p>	2	21
-----	---	---	----

2.4	<p><i>«Світовий порядок та геополітика»</i></p> <p>Геополітика та геостратегія. Теоретичні основи геополітики. Основні поняття та підходи до визначення понять “географічний чинник” та “геополітика”. Структура, функції та особливості геополітики. Геостратегічні та геополітичні регіони, геополітичні вісі, геополітичні поля та опорні точки. Основні закони геополітики. Парадигми геополітики</p> <p>Дуалістична парадигма геополітики.</p> <p>Геоелектронічна парадигма геополітики.</p> <p>Цивілізаційна парадигма геополітики.</p> <p>Циклічна парадигма геополітики. Теоретична школа геополітики.</p>	2	61
-----	--	---	----

2.5	<p><i>«Політичні системи та режими країн світу»</i></p> <p>Структура, функції та суб'єкти політичних систем суспільства. Ефективність та проблема стабільності політичних систем. Механізми функціонування політичних систем суспільства. Критерії визначення політичного режиму, його структура. Фактори формування політичного режиму. Причини виникнення тоталітаризму: економічні, політичні, соціально-психологічні. Державний терор як сутнісна характеристика тоталітарного режиму. Типологія політичних режимів: загальне та специфічне. Відмінності між різновидами тоталітарних режимів. Типологія за метою встановлення авторитарного режиму. Класифікація авторитарних режимів за їх ставленням до традицій. Характеристика однопартійних режимів. Теократичний авторитаризм. Монархічні авторитарні режими. Основні індикатори демократичного політичного режиму: реалізація принципу розподілу влади, вибори представницьких органів, багатопартійність, легальна опозиція, вільні ЗМІ, плюралістична політична культура. Парламентська монархія як форма демократичного правління. Республіканська форма правління в умовах демократії.</p>	2	61
Самостійна робота студентів			

3.1	<p>«Історія політичний вчень»:</p> <ul style="list-style-type: none"> вивчення літературних джерел: Гончарук-Чолач Т. В., Томахів В. Я. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, В. Я. Томахів. Київ: Видавництво Ліра-К. 2020; Історія політичної думки України: підручник за заг. ред. Н. М. Хоми; І. Вдовичин, І Вільчинська, Є. Перегуда та ін. – Львів: Новий Світ-2000, 2017. – 632 с; Кирилюк Ф.М. Історія зарубіжних політичних вчень Нової доби: навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2008 – 414 с; Політологія. Хрестоматія. Автори – упорядники: проф. Кремень В.Г., проф. Кулагін Ю.І доц. Латигіна Н.А., проф. Полуріз В.І та ін. – К.: „Альтерпрес”, 2004. – 827 с Цюрупа М.В. Історія політичних та правових вчень: курс лекцій /М.В. Цюрупа. – К. : Український Центр духовної культури, 2015. – 264 с. 	14	63
-----	---	----	----

3.2	<p><i>«Загальна теорія політики»:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • вивчення літературних джерел: Політологія: Підруч. для студ. вузів / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. — К., 2001. 2. Бебик В. М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика: Моногр. — К., 2000. 3. Горбатенко В. П. Політична модернізація і місцеве самоврядування // Правова держава: Щорічник наук. праць. — 1996. — Вип. 7. 4. Загальна теорія держави і права / За ред. В. В. Копейчикова. — К., 2000. 5. Політологічний енциклопедичний словник: Навч. посіб. для студ. вузів. — К., 2004. 6. Українська політологія: витоки та еволюція: Навч. посіб. / За ред. Ф. М. Кирилюка. — К., 1995. 	12	63
3.3	<p><i>«Теорія міжнародних відносин»:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • вивчення літературних джерел: 1. Мальський М., Мацяк М. Теорія міжнародних відносин : підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2007. 461 с. 2. Цыганков П. Теория международных отношений : учеб. пособие. М. : Гардарики, 2003. 590 с. 3. Шепелев М. Теорія міжнародних відносин : підручник. К. : Вища школа, 2004. 622 с. 4. Шергін С. О. Політологія міжнародних відносин : навч. посібник. К. : Дипломатична Академія України при МЗС України, 2013. 200 с. 	14	21

3.4	<p><i>«Національні інтереси у світовій економіці та геополітиці»:</i></p> <p>1. вивчення літературних джерел: Андрущенко С.В. Україна в сучасному геополітичному середовищі: Моногр. К.: Логос, 2005. – 286 с. 2. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. Львів: Лілея-НВ, 2000. – 236 с. 3. Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство / Пер. англ. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2006. – 203 с. 4. Блій Г. де, Муллер П., Шаблій О. Географія: світи, регіони, концепти / Пер. з англ. – К.: Либідь, 2004 . – 740 с. 5. Василенко С.Д. Україна: Геополітичні виміри в загальноєвропейському процесі. – Одеса: ОДМА, 2000. – 208 с. 6. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств: Дороговкази в майбутнє: доповідь Римському Клубові. – Вид. з 3-ї тє допов. – К.: Універ. вид-во “Пульсари”, 2009. – 248 с.</p>	14	61
-----	---	----	----

3.5	<p>«Політичні системи та режими країн світу»:</p> <ul style="list-style-type: none"> вивчення літературних джерел: <i>Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: Навч. посібн. К.: Знання, 2006. – 668 с.</i> Герасимчук Ф., Киридон А. М., Троян С. С. Загальна теорія політики: Навч. посіб. – К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. – 22 с. Політична система сучасного суспільства: навчальний посібник / [В. Мадіссон, Т. І. Кадлубович, Д. С. Черняк, Н. В. Пархоменко] – К.: КНУТД, 2015. – 229 с. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку: навч. посібник / за ред. Ф. М. Рудича. – К., 2012. – 326 с. 	12	61
Всього годин/кредит		90/3	

РОЗДІЛ 4.

МАТРИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН

Таблиця 3.

Програмні компетентності	ОК 1. «Історія політичних вчень».	ОК 2. «Загальна теорія політики».	ОК 3. «Національні інтереси і у світовій економіці та геополітиці »	ОК 4. «Теорія міжнародних відносин»	ОК 5. «Політичні системи та режими країн світу».

<p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як член суспільства усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку верховенства права, прав свобод людини громадянина України.</p>	■			■	
---	---	--	--	---	--

<p>ЗК 2. Здатність з б е р і г а т м о р а л ь н і культурні, науков ц і н н о с т і т примножуват д о с я г н е н н суспільства н о с н о в і р о з у м і н н і і с т о р і ї т з а к о н о м і р н о с т е р о з в и т к п р е д м е т н о о б л а с т і, її м і с ц я з а г а л ь н і й с и с т e м з н а н ь п р п р и р о д у суспільство т а р о з в и т к суспільства т е х н і к и т e x н o л o г і й в и k o p и c t o в у в a т р і з н і в и д и т ф o p m и p y x o в o a к т и в н o c т і д л a к т и в н o г в і д п o ч и н к у т в e d e n н з д o p o в o г c п o c o б у ж и т т я.</p>	■	■	■	■	■
<p>ЗК 3. Здатність д а б c t p a k t н o г м и c л e н н я, a н a л і з т a c и n t e з y.</p>	■				

ЗК 4. Здатність застосовувати знання практичних ситуаціях.		■	■	■	■
ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово.	■	■	■	■	■
ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою	■	■	■	■	■
ЗК 7. Навички використання інформаційних комунікаційних технологій.		■	■		■
ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації різних джерел.	■	■	■	■	■
ЗК 9. Здатність до адаптації та дій новій ситуації.			■		
<i>Продовження н</i>					
ЗК 10. Здатність бути критичним самокритичним.					■
ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	■	■	■		■

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.	■	■	■	■	■
ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо			■		■
ФК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної політики на мікро-, мезо- та макро- та міжнародному рівнях.	■	■			■
ФК2. Здатність здійснювати професійну діяльність відповідності чинним нормативними та правовими актами.				■	■
ФК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів політичної науки	■				

<p>ФК4. Здатність пояснювати політичні та міжнародні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати змістовні інтерпретувати отримані результати.</p>	<p>■</p>				
<p>ФК5. Розуміння особливостей сучасної світовості національної політики, її інституційної структури обґрунтування напрямів соціальної політичної та зовнішньполітичної політики держави.</p>	<p>■</p>			<p>■</p>	
<p>ФК6. Здатність застосовувати загальнонаукові методи та моделі для вирішення політичних задач</p>			<p>■</p>		<p>■</p>

<p>ФК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмні забезпечення обробки даних для вирішення політичних завдань, аналіз інформації та підготовку аналітичних звітів.</p>	■	■	■	■	■
<p>ФК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері політичних та соціально-політичних відносин.</p>	■	■			■
<p>ФК9. Здатність прогнозувати нові стандарти теоретичних та політичних моделей соціально-політичних процеси.</p>	■			■	

<p>ФК10. Здатність використовувати сучасні джерела соціальної управлінської облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.</p>					<p>■</p>
<p>ФК11. Здатність обґрунтовувати політичні рішення на основі розуміння закономірностей політичних систем і процесів та їх застосування сучасного методичного інструментарію.</p>	<p>■</p>				
<p><i>Продовження н</i></p>					

<p>ФК12. Здатність самостійно виявляти проблеми політичного характеру при аналізі конкретних ситуацій та пропонувати способи їх вирішення.</p>		■	■		
<p>ФК13. Здатність проводити політологічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів політики, оцінку їх функціональності</p>		■			■
<p>ФК14. Здатність поглибити аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з урахуванням політичних ризиків та можливі соціально-економічні наслідків.</p>	■	■			

<i>ФК15. Розуміння інституціональних особливостей міжнародної політики.</i>	■			■	
<i>ФК16. Здатність визначати національні інтереси світової геополітиці та геоекономіці, аналізувати переваги та недоліки, основні напрями та вимоги до інтеграції України до Європейського Союзу та інших інтеграційних структур.</i>	■			■	
<i>ФК17. Здатність забезпечувати дотримання законодавства з різних політичних та міжнародних питань.</i>		■	■	■	

РОЗДІЛ 5.

**МАТРИЦЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ
НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНИМИ КОМПОНЕНТАМИ ОСВІТНЬОЇ
ПРОГРАМИ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ
ЕКЗАМЕН**

Таблиця 4.

Програмні компетентності	ОК 1. «Історія політичних вчень».	ОК 2. «Загальна теорія політики».	ОК 3. «Теорія міжнародних вчень»	ОК 4. «Національні інтереси у світовій економіці та геополітиці »	ОК 5. «Політичні системи та режими країн світу».
---------------------------------	--------------------------------------	--------------------------------------	-------------------------------------	--	---

<p>ПРН 1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.</p>				■	■
---	--	--	--	---	---

<p>ПРН 2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати і досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.</p>				<p>■</p>	
<p>ПРН 3. Знати та використовувати політологічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макрополітики,</p>	<p>■</p>			<p>■</p>	

<p>ПРН 4. Розуміти принципи політичної науки, особливості функціонува ння політичних систем.</p>	<p>■</p>				<p>■</p>
<p>ПРН 5. Застосовуват и аналітичний та методичний інструмента рій для обґрунтуван ня пропозицій та прийняття управлінськ их рішень різними політичними агентами.</p>		<p>■</p>	<p>■</p>	<p>■</p>	<p>■</p>

<p>ПРН 6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері політичної діяльності.</p>	■	■	■		■
<p>ПРН 7. Пояснювати моделі соціально-політичних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку політичної науки.</p>	■				
<p><i>Продовження табл. 4</i></p>					

<p>ПРН 8. Застосовувати відповідні політологічні методи та моделі для вирішення політичних задач.</p>					<p>■</p>
<p>ПРН 9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної політики, інституційної структури, напрямів соціальної, політичної стратегії держави.</p>	<p>■</p>	<p>■</p>			

<p>ПРН 10. Проводити аналіз функціонува ння та розвитку суб'єктів політичного розвитку, визначати функціональ ні сфери, розраховуват и відповідні показники як і характеризу ють результативн ість їх діяльності.</p>			■		■
<p>ПРН 11. Вміти аналізувати процеси державного регулювання .</p>	■				■

<p>П Р Н 12 . Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p>	■	■	■		■
<p>П Р Н 13 . Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-політичних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати політичні показники.</p>	■			■	
<p>П Р Н 14 . Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.</p>		■	■		■

<p>ПРН 15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.</p>	<p>■</p>	<p>■</p>			
<p>ПРН 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з політології.</p>	<p>■</p>	<p>■</p>			<p>■</p>

<p>ПРН 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз політичних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих політичних наслідків.</p>	■	■			■
<p>ПРН 18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.</p>		■	■		■

<p>ПРН 19. Використову в а т и інформаційн і та комунікацій ні технології д л я вирішення політичних з а в д а н ь , підготовки т а представлен н я аналітичних звітів</p>	■	■	■	■	■
<p>ПРН 20. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.</p>	■	■			

<p>ПРН. 21. В м і т и абстрактно мислити, застосовуват и аналіз та синтез для виявлення ключових характерист и к політичних систем різного рівня, а та кож особливосте й поведінки їх суб'єктів.</p>	■	■	■	■	■
<i>Продовження табл. 4</i>					
<p>ПРН. 22. Демонструва ти гнучкість т а адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначени х умовах.</p>			■		

<p>ПРН. 23. Показувати навички самостійної роботи, демонструва ти критичне, креативне, самокритичн е мислення.</p>			<p>■</p>		
<p>ПРН. 24. Демонструва ти здатність діяти соціально відповідальн о та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальн і відмінності людей.</p>	<p>■</p>		<p>■</p>	<p>■</p>	

<i>ПРН. 25. Демонструв а т и розуміння інституціон а л ь н и х особливосте й міжнародної політики та на прям і в дипломатич ної політики держави.</i>	■			■	
---	---	--	--	---	--

<p><i>ПРН. 26. Застосовува ти аналітичний інструмент арій та критичні підходи до визначення національних інтересів у світовій геополітиці та геоекономіці, аналізувати переваги та недоліки, основні напрями та вимоги до інтеграції України до Європейсько го Союзу та інших інтеграційни х структур</i></p>	<p>■</p>			<p>■</p>	
---	----------	--	--	----------	--

**РОЗДІЛ 6.
ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА ТА КРИТЕРІЇ
ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПРИ СКЛАДАННІ
КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ**

Міністерство освіти і науки України
Державний торговельно-економічний університет
Кафедра філософії, соціології та політології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
міжнародної торгівлі та права
(протокол № _____ від _____ 202_ р.)
Декан _____

Білет № 1

кваліфікаційного екзамену

на здобуття освітнього ступеня бакалавра
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 052 «Політологія»
освітньої програми «Політологія міжнародних відносин»

Завдання № 1 передбачає проходження тестування в системі Moodle (відповідь на 25 питань по 1 балу за кожну правильну відповідь).

Завдання № 2 (потребує повної відповіді, оцінюється в 20 балів).
Поняття демократії. Демократія як політичний режим.

Завдання № 3 (потребує повної відповіді, оцінюється в 20 балів)
Політичне вчення про форми державного правління Арістотеля.

Завдання № 4 (потребує наведення визначення, оцінюється у 5 балів за правильну повну відповідь)

Політична ідеологія – це ...

Завдання № 5 (потребує повної відповіді, оцінюється в 20 балів)
Концепція «національного інтересу» в міжнародних відносинах.

Загальна оцінка визначається як сума балів за всі виконані завдання екзаменаційного білета і може становити максимально 100 балів.

Затверджено на засіданні кафедри світової економіки

протокол № від «___» _____ 202_ р.

Завідувач кафедри _____ проф. Алла Кравченко

ВІДПОВІДІ

Завдання № 1. передбачає проходження тестування в системі Moodle (відповідь на 25 питань по 1 балу за кожен правильну відповідь).

Завдання 2. Поняття демократії. Демократія як політичний режим.

Поняття “демократія” багатогранне. Його використовують на позначення типу політичної культури, певних політичних цінностей, політичного режиму. У вузькому розумінні “демократія” має тільки політичну спрямованість, а в широкому — це форма внутрішнього устрою будь-якої суспільної організації.

Класичне визначення демократії дав А. Лінкольн:

Демократія — правління народу, обране народом, для народу.

Характерною особливістю демократичного політичного режиму є децентралізація, розсосередження влади між громадянами держави з метою надання їм можливості рівномірного впливу на функціонування владних органів.

Демократичний режим – це форма організації суспільно-політичного життя, заснованого на принципах рівноправності його членів, періодичної виборності органів державного управління і прийняття рішень у відповідності з волею більшості.

Основними ознаками демократичного політичного режиму є:

- наявність конституції, яка закріплює повноваження органів влади й управління, механізм їх формування;

- визначено правовий статус особистості на основі принципу рівності перед законом;

- поділ влади на законодавчу, виконавчу та судову з визначенням функціональних прерогатив кожної з них;
- вільна діяльність політичних і громадських організацій;
- обов'язкова виборність органів влади;
- розмежування державної сфери та сфери громадянського суспільства;
- економічний та політичний, ідеологічний плюралізм (заборони торкаються лише антилюдських ідеологій).

За демократії політичні рішення завжди альтернативні, законодавча процедура чітка й збалансована, а владні функції є допоміжними. Демократії властива зміна лідерів. Лідерство може бути як індивідуальним, так і колективним, але завжди має раціональний характер. Демократичний режим характеризують високий рівень суспільного самоврядування, переважаючий консенсус у відносинах між владою й суспільством. Одним із головних принципів демократії є багатопартійність. У політичному процесі завжди бере участь і опозиція, яка виробляє альтернативні політичні програми й рішення, висуває своїх претендентів на роль лідера. Головна функція опозиції за демократичного політичного режиму — визначати альтернативні напрями розвитку суспільства та складати постійну конкуренцію правлячій еліті. Сутнісними ознаками демократії є електоральні (лат. *elector* — виборець) змагання, можливість розподілу інтересів, націленість на консолідацію суспільства. За демократії держава функціонує заради громадян, а не навпаки, існують умови для подальшого розвитку громадянського суспільства. Демократія і в політичному, і в загальнолюдському розумінні є магістральним шляхом, своєрідним ідеалом майбутнього розвитку суспільства та людської цивілізації загалом.

Найраціональніше розуміти демократію як форму політичної самоорганізації суспільства, що означає певну дистанцію між державою та суспільством. Вона є не лише технічним аспектом певних реформ, а й шкалою цінностей, системою життя, основні постулати якого — рівність і права людини. За демократії немає місця застою, ідеологія не заступає демократичні цінності, плюралізм є джерелом влади, забезпечений абсолютний примат суверенітету народу.

Конституція держави, що стала на шлях демократії, повинна виконувати три основні завдання:

- фіксувати певну форму правління;
- закріплювати й виражати згоду народу;
- регламентувати повноваження урядових структур.

І найголовніше — слід спочатку усвідомити демократичні цінності, а вже потім втілювати їх у політичній діяльності.

Завдання 3. Політичне вчення про форми державного правління Арістотеля.

Політика Арістотеля вміщує вісім книг, які можуть порушувати одну або ж дві проблеми. У першій книзі викладені думки щодо сприйняття природи держави та її елементів. Природна сутність людини на думку Арістотеля відрізняється від тварини тим, що людина має мову, висловлення почуттів, сприйняття добра та зла, справедливості та несправедливості, кінцевою метою якої має бути справедливе та добродійне життя. Відповідно заради нього самі ж люди вступають у спілкування – держава. У другій книзі — простежується проблема державного устрою. Грецькі поліси та колонії становлять державний устрій. Втім Арістотелем виділені гідності та недоліки. Коли ж у платонівській «Державі» відсутні варіації, то в арістотелівській вони є. Арістотель вважає, що держава перетворена Платоном на подобі сім'ї. Ідея блага – ось що головне для Платона. Для Арістотеля благо здатне зберегти річ, не знищивши її. Він доводить, якщо б така держава у Платона існувала, то вона розвалилася б давно. Позиція Арістотеля була такою: те, що не можна втілити — не потрібно намагатися втілити. У своїй третій книзі Арістотель пропонує державні устрої, стверджуючи що держава може зосереджуватися в руках одного, деяких, більшості.

Тому виводить наступні форми устрою держави: а) монархія, б) аристократія, в) республіка.

Зіпсовані форми державного устрою співвідносяться з першими: тиранія, аристократія, олігархія (думає про власну вигоду), політія (більшість думає про загальне благо), демократія.

Демократія та республіка не є ідеальною формою державного устрою, до якого прагне історія, втім рівноправні з монархією. Також існують олігархія та демократія (багаті меншини і бідна більшість). У четвертій книзі він якраз їх протиставляє один одному. Який же з тоді з державних устроїв за Арістотелем є правильнішим? Аристократія та монархія. Погану із кращих вважає республіку, а кращу з поганих – демократію.

Кожен державний устрій розділений на три гілки влади: законодавчу, виконавчу і судову. У п'ятій книзі — аналізують причини зміни форм державного устрою. Причини полягають у тому, що неправильно розуміють рівність. Такі зміни державного устрою обумовлені невдоволенням бідних багатими або ж вимаганням багатими більше прав ніж у більшості. Устрій змінюється на революцію та узурпацію.

Найбільш поганою і менш стабільною вважається тиранія. Та й тиранія зрештою припиняється тоді, коли помер тиран. Після тиранія народжується демократія або ж олігархія, і тут є шанс переходу від однієї форми до іншої, найкращої. Книга шоста містить питання про змішані форми державного устрою. Таке змішання відбувається за рахунок формування усіх трьох гілок влади, що відповідають устрою держави: аристократичній – законодавча, демократичній – виконавча, олігархічній – судова влада.

Постає питання критеріїв, ознак, на підставі яких можна гібриди віднести до тієї чи іншої форми. Ознаки перераховуються Арістотелем. Демократія — державний устрій, в якому втілена свобода, є сильною ідеєю рівності, право за більшістю щодо кінцевого рішення, де велику політичну роль відіграють демагоги (ті, що звертаються від обличчя народу). Ознака олігархії — відсторонення більшості від прийняття рішень, де роль відіграють багаті, а права більшості пригнічуються.

Завдання 4.

В широкому розумінні політична ідеологія — це синтезована сукупність поглядів, що віддзеркалюють і захищають інтереси тієї чи тієї суспільної групи, її мету й завдання під час завоювання й утримання влади.

У вужчому розумінні політична ідеологія — доктрина, яка обґрунтовує прагнення відповідної групи на владу або її використання і тому передбачає ту чи ту стратегію політичних дій.

Завдання 5. Концепція «національного інтересу» в міжнародних відносинах.

У наш час в умовах зростання глобальної взаємозалежності людства категорії "інтерес" належить важлива роль у розумінні суті тих подій, явищ і процесів, які відбуваються у сфері міжнародних відносин. Вся зовнішньополітична діяльність держав виражається насамперед у прагненні відстоювати свої дійсні чи надумані національні інтереси. При цьому **національний інтерес** є усвідомленням і відображенням державних потреб, які відстоюються лідерами даної держави. Тому фактично під національним інтересом треба розуміти національно-державний інтерес. Традиційно головний національно-державний інтерес включає три основних елементи: воєнна безпека; економічне процвітання і розвиток; державний суверенітет як основа контролю над певною територією та населенням.

Таке тлумачення не суперечить твердженню Г. Морґентау, що "теорія ... світової політики повинна будуватися навколо поняття "національний інтерес". Г. Морґентау та інші політичні реалісти дали класифікацію національних інтересів. Тут вони виділяють наступні інтереси:

- постійні або фундаментальні (захист території, населення і державних інститутів від зовнішньої небезпеки; розвиток зовнішньої торгівлі та зростання інвестицій, захист інтересів національного капіталу за рубежом; взаємовідносини із союзниками і вибір зовнішньополітичного курсу);
- минуці або проміжні (перемога у збройному конфлікті, створення альянсу для досягнення конкретної мети на даному етапі розвитку міжнародних відносин, вступ до міжнародної організації);
- інтереси виживання (усунення загрози самому існуванню держави);
- життєві інтереси (захист безпеки і добробуту нації від серйозних потрясінь);

- периферійні або дрібні інтереси (інтереси локального характеру).

Треба зазначити, що без точного розуміння національного інтересу неможливо виробити правильний політичний курс, визначити відповідні орієнтації у сфері як внутрішньої, так і зовнішньої політики. Виходячи з цього, український дослідник В. Кириченко запропонував таке визначення цього поняття: "... Національний інтерес – це інтегральний вираз інтересів усіх членів суспільства, що реалізується через політичну систему. Ці інтереси поєднують інтереси кожної людини, суспільства в цілому".

Отже, оскільки найвищим національним інтересом будь-якої країни є збереження суверенітету і територіальної цілісності, то правильне визначення національного інтересу є необхідною передумовою забезпечення національної безпеки.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ПРИ СКЛАДАННІ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Складовою системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти є Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію з атестації ДТЕУ. Положення встановлює сукупність організаційно-методичних заходів щодо перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок студентів і аспірантів, набуття ними фахових компетентностей.

Знання студентів при складанні кваліфікаційного екзамену оцінюються за системою ДТЕУ. Критерії оцінювання знань доводяться до студентів на початку екзамену.

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-баловою шкалою. Загальна оцінка визначається як сума балів за всі виконані завдання екзаменаційного білета і може становити максимально 100 балів.

За результатами екзамену студент отримує оцінку за 100-баловою шкалою **90–100 балів у разі відмінного виконання лише з незначною кількістю помилок**: якщо при розкритті теоретичних питань екзаменаційного білета продемонстровано глибоке розуміння змісту дисциплін, які винесено на комплексний державний екзамен та володіння практичними аспектами політології міжнародних відносин; продемонстровано творчий

підхід до виконання розв'язання задачі та на високому рівні доказово розкрито основні положення питань; повно, чітко та логічно надано відповідь на наведені в білеті питання; продемонстровано розуміння сутності теорій, понять, предметів, явищ тощо; викладено матеріал літературною мовою з оперуванням науковими термінами та поняттями.

Студент отримує оцінку за 100-баловою шкалою **82–89 балів у разі виконання вище середнього рівня з кількома помилками**: якщо при розкритті теоретичних питань екзаменаційного білета повно й аргументовано викладено матеріал, допущено при цьому лише кількох незначних помилок; продемонстровано глибоке розуміння змісту винесених на кваліфікаційний екзамен дисциплін та володіння практичними аспектами політології міжнародних відносин; розв'язано задачу, розкрито основні положення теоретичних питань; виявлено розуміння сутності теорій, понять, предметів, явищ тощо.

Студент отримує оцінку за 100-баловою шкалою **75–81 бал у разі загалом правильного виконання роботи з певною кількістю значних помилок**: якщо при розкритті теоретичних питань екзаменаційного білета не повною мірою аргументовано викладений матеріал, допущено при цьому окремих помилок; продемонстровано розуміння значної частини змісту винесених на кваліфікаційний екзамен дисциплін та володіння практичними аспектами політології міжнародних відносин; виконано практичне завдання з певними недоліками; в обмеженому обсязі надано відповідь на наведені в білеті питання; продемонстровано загальне розуміння сутності теорій, понять, предметів, явищ тощо.

Студент отримує оцінку за 100-баловою шкалою **69–74 бали у разі непоганого виконання завдань, але зі значною кількістю недоліків**: якщо при розкритті теоретичних питань екзаменаційного білета не в повному обсязі викладено матеріал, допущено при цьому значних помилок; продемонстровано розуміння частини змісту винесених на кваліфікаційний екзамен дисциплін та володіння практичними аспектами політології міжнародних відносин; частково виконано практичне завдання; в обмеженому обсязі надана відповідь на поставлені в білеті питання; виявлено загальне розуміння сутності теорій, понять, предметів, явищ тощо.

Студент отримує оцінку за 100-баловою шкалою **60–68 балів у разі задоволення мінімальних критеріїв**: якщо при розкритті теоретичних питань екзаменаційного білета викладено матеріал із суттєвими помилками; продемонстровано при розкритті теоретичних питань

екзаменаційного білета розуміння обмеженої частини змісту винесених на кваліфікаційний екзамен дисциплін та володіння практичними аспектами політології міжнародних відносин; не виконано практичного завдання; в обмеженому обсязі надана відповідь на поставлені в білеті питання; виявлено загальне розуміння сутності теорій, понять, предметів, явищ тощо.

Студент отримує оцінку за 100-баловою шкалою **35–59 балів** у разі, **якщо при розкритті теоретичних питань екзаменаційного білета викладено матеріал з принциповими концептуальними помилками; продемонстровано фрагментарне розуміння теоретичних питань, винесених на кваліфікаційний екзамен дисциплін, та поверхово розкрито зміст питань; не виконано практичного завдання; виявлено відсутність загального розуміння сутності теорій, понять, предметів, явищ тощо (табл.6).**

Таблиця 6.

Оцінювання знань студентів при складанні кваліфікаційного екзамену за 100-баловою шкалою

Визначення	Оцінка за системою ДТЕУ
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100
Вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
Загалом правильна робота з певною кількістю значних помилок	75-81
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74
Виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68
Потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	35-59
Необхідна серйозна подальша робота, обов'язків повторний курс	1-34

Теоретичні завдання екзаменаційного білета

У відповіді на теоретичні питання студент повинен продемонструвати знання теорії дисципліни та понятійно-категоріального апарату, термінології, понять і принципів предметної області дисципліни.

Оцінюються:

- повнота розкриття питання;
- вміння чітко формулювати визначення понять / термінів та пояснювати їх;
- здатність аргументувати відповідь;
- аналітичні міркування, порівняння, формулювання висновків;
- логічна послідовність, культура мови;
- емоційність та вміння переконувати.

Практичні завдання екзаменаційного білета

Відповідь студент повинен викладати чітко, логічно, послідовно, формули писати правильно, задачу розв'язувати за відповідним алгоритмом з поясненнями та висновками.

Оцінюються:

- ступінь опанування теоретичного матеріалу для практичного застосування;
- правильність застосування формул, методики розрахунку показників;
- творчий підхід до виконання;
- акуратність оформлення письмової роботи.